

వ్యవసాయ ముఖ్యం

ద్యోతి మూలాలత

లేనంత దూరం వెళ్ళిపోతాడు. ఈ పేద 'అమ్మ' ఊరికాంతం నడిచినా అందుకో లేని దూరం వెళ్ళిపోతాడు. అమ్మని మర్చిపోతాడు.

తలచుకొంటేనే దుఃఖం పొంగిపొంగి వస్తోంది. అన్నపూర్ణ భర్త రామవరావు అమెను ఊరడిస్తూనేఉన్నాడు. వారిస్తూనే ఉన్నాడు. ఆయనకి మనసులో ఎంత దుఃఖంఉందో, కొంతవరకైనా అర్థంచేసుకోగలడు అన్నపూర్ణ; ఆయన పైకి ఉబకడు.

కొత్త ఊరికాపుల్లా ఉన్నాయి అన్నపూర్ణకి. కళ్ళలో నీరు ఊరడమేగాని అరటంలేదు నిన్నటినుంచి.

ఈవేళే వస్తున్నాడు మురళిబాబు. తన మురళిబాబు; ఇంకా తన మురళిబాబేమిటి; ఇకమీదట తనెవరో మురళిబాబెవరో; అందుకే బాధ;

మురళిబాబు వస్తాడు; ఎంతపేపు ఉంటాడు; తన కన్నకండ్రికో కలిసి విమానంలో వెళ్ళిపోతాడు; తను అందుకో

తనో; తను అట్లా ఉండగలదా; అంత గంభీరంగా ఉండగలదా; మురళిబాబుకి ఇకముందు తనేమీ కాదని తేలికగా అనుకోగలదా; మురళిబాబును ఇకపై చూడకుండా బ్రతకగలదా;

పదహారేళ్లుగా పెంచుకున్న బంధం ఇది. తనూ, తన భర్త అనుక్షణం వాడికోసం శ్రమించారు. వాడికోసం బ్రతి

కారు. తమ జీవితాలకు వాడిని కేంద్రం చేసుకున్నారు. తమ కలలన్నీ వాడి భవిష్యత్తులో చూచుకున్నారు. వాడి బాగో జీవిత లక్ష్యంగా, వాడే ఊపిరిగా బ్రతుకు కున్నారు.

పదహారేళ్ళ క్రితం....

అప్పుడు వాడికి ఆరేళ్లు. వాడు టూమిమీద పదగానే కన్నకల్లి కరువయింది. తండ్రి అప్పులలో, కోర్టు కేసులలో మునిగి ఉన్నాడు. తనను తానే పోషించుకోలేని స్థితిలో శరణాలయంలో కొడుకుని చేర్పించాడు, కనీసం రోజూ తిండి అయినా ఉంటుందని.

కల్లి ప్రేమ, క్రమశిక్షణ లేని పిల్లవాడవటంవల్ల శరణాలయంలో మురళి ఎగ్రసివ్ గా డిరుసుగా ఉండేవాడు. చిన్నచిన్న దొంగతనాలు మొదలు పెట్టాడు. శరణాలయం అధికారులతో అబద్ధాలు చెప్పడం, వాళ్ళని ఎదిరించడం, తోటిపిల్లలని కొట్టడం మొదలుపెట్టాడు.

శరణాలయం అధికారులు విసిగి పోయారు. మురళిని బాలనేరస్తుల గృహానికి పంపే ఆలోచనలో ఉన్నారు శరణాలయంలో పిల్లలెవరూ అతనితో కలవరు. పెద్దవాళ్లు సహితం ఈ పిల్లవాడిని దూరంగా ఉంచడం మొదలుపెట్టారు. అతనిని ప్రేమించేవాళ్ళు ఎవరూ లేరు సరిగదా, ఒక మంచిమాట ఆనేవారు కూడా కరువయ్యారు. అతనికి చైపా

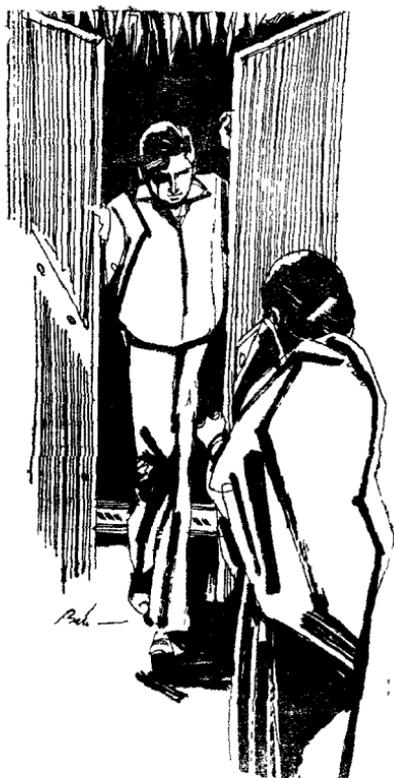
యిద్ జ్యరం వచ్చింది. సవర్యలు చెయ్యడానికి ఆయాలు సహితం సుముఖంగా లేరు.

మొత్తానికి మురళి జ్యరంనుంచి దియబడి బ్రతికి బిట్టకట్టాడు. కాని మానసికంగా, శారీరకంగా దయనీయమైన స్థితిలో ఉన్నాడు. ఆ స్థితిలో వాడినిగురించి కొంచెమైనా అందోళన పడింది సరస్వతమ్మగారు.

సరస్వతమ్మగారు ఒక పోషక వర్కర్. ఆమె అన్నపూర్ణకి బాగా తెలుసు. ఆమె శరణాలయం మంచి చెడ్డలు చూస్తూ ఉండేది. ఒక సందర్భంలో ఆమె అన్నపూర్ణ రాఘవరావుల దగ్గర, ఈ పిల్లవాడిని గురించి మాట వరసగా చెప్పింది. అన్నపూర్ణకి అప్పటికే వలభైయేళ్లు దాటాయి. పిల్లలు లేరు. కాని ఎన్నడూ ఒక పిల్లనో పిల్లవాడినో తెచ్చి పెంచుకుందామన్న ఆలోచనా లేదు.

సరస్వతమ్మగారు మాటవరుసగా చెప్పే పిల్లవాడి సంగతి అన్నదిగాని, ముక్కామొలం తెలియని ఆ పిల్లవాడు రెండు రోజులపాటు రాఘవరావు అన్నపూర్ణల ఆలోచనలని వదిలిపెట్టలేదు.

దాని ఫలితంగా ఆరేళ్ళ మురళి సరస్వతమ్మగారికోపాటు రాఘవరావు అన్నపూర్ణ ఉండే తోటకు వచ్చాడు. ఊరి పాలిమేరల్లో ఉన్న అయిదెకరాల

“అంత వచ్చితే ఇక్కడ నాలుగు రోజులు ఉంటారులేండి మురళి అన్నాడు రామవరావు దస్యతూ.

అట్లా మురళి రెండిపోయాడు. నాలుగు రోజులు తాడు. ఎప్పటికీ. అట్లా అన్న పూర్ణని ‘అమ్మ’ని పిలుకొన్నాడు. రామవ రావుని ‘నన్న’ని పిలుకొన్నాడు. వాళ్ళ మనసుల్ని పూర్తిగా ఆక్రమించు కున్నాడు.

రెండేళ్ళకి....

సరస్వతమ్మగారే ఆళ్ళర్యబోయేట్లుగా శరణాలయంలో చదువు, స్కూలు ఎగ వేసి మొద్దట్టాయిగా పేరు తెచ్చుకున్న మురళి, ఇప్పటి స్కూలులో వస్తు వచ్చాడు. అంతేగాదు; ప్రైమరీస్కూలు అంతటికీ “బెస్ట్ బోయ్” అన్న పద్ధిపితెట్టు తెచ్చుకొన్నాడు.

కూరగాయల తోట ఉంది. తోట మధ్యలో చిన్న పెంకుటిట్లు. రెండు పొడిసకువులు. ఆ తోటే వాళ్ళ జీవనాధారం.

అన్నపూర్ణ అప్యాయంగా అన్నం పెట్టింది మురళికి. తోటంతా తిప్పి చూసింది.

“ఇక్కడ ఎంతో వచ్చినట్లుంది చీకు. కదూ మురళి?” సరస్వతమ్మగారు అడి గిన ప్రశ్నకి మురళి అవునన్నట్లు తల వూపాడు విడియంగా.

మురళి ఇంజనీరింగ్ పాసయ్యాడు. మద్రాసులో ఎం.ఐ.కె. చదువుతున్నాడు మెరిట్ స్కాలర్ షిప్ మీద. ఏడాదిగా తనకు వస్తున్న స్టయివంటుని ఇంటికి రామవరావుకు సంపుతున్నాడు, కొంత వరకైనా తన చదువుకు అయిన అప్పులు తీర్చమని. తోట విప్పబో తాగట్లులో పడింది మురళి చదువువల్ల. ఆ విషయం పోయినసారి మురళి మద్రాసులోంచి వెలవులకు వచ్చినప్పుడుగాని తిన్ని

తెలియలేదు. అప్పటిదాకా గోవ్యంగా ఉంచగలిగాడు రాఘవరావు.

అందుకే ఈ మధ్య మురళి రావడం దాగా తగ్గించాడు, ప్రయాణపు అర్చులు కలిపినస్తాయని. ఎన్నాళ్ళయిందో మురళిని చూసి:

ఇప్పుడు వాడు వస్తున్నాడన్న సంగతి సమే లేదు. కాళ్ళతం గా దూరమవు కున్నాడన్న బాధ తప్ప:

మురళి కండ్రి మురళిని తీసుకు వెళ్ళడానికి వచ్చాడు. ఆతను మురళి తరజాలయంలో ఉండగానే జైలుపా లయ్యాడు. అప్పురిపాలయి ఇబ్బిండు లలో ఇరుక్కుని, ఒక కొట్టాటలో జరుక్కుని, క్రిమినల్ కేసులో ఇరు క్కుని, రెండేళ్ళకి బయటపడ్డాడట. ఆ తర్వాత గల్ఫ్ దేశాలకు రోజువారీ జాలీగా వెళ్ళి, డబ్బు సంపాదించి వ్యాపారం ప్రారంభించాడు. అదృష్ట దేవత వరించింది. రకరకాల వ్యాపా రాలు పెరిగాయి. వేలు లక్షలయ్యాయి. లక్షలు కోట్లు గా మారుతున్నాయి. ఇప్పుడు పరిశ్రమలు ప్రారంభించబోతు న్నాడు. ఆతను మళ్ళీ వెళ్ళిచేసుకున్నాడు. కాని పిల్లలు లేరు.

ఆతనికి తన వారసుడు కావాలి. తన కొడుకు తనకు తిరిగి కావాలి. మద్రా సులో మురళిని ఇతివృతకే చూసినస్తుండే

వాడు. రాఘవరావు అన్నపూర్ణ దగ్గరకు వచ్చి కృతజ్ఞత తెలియజేశాడు. తన కోరిక కూడా వెల్లడించాడు.

ఏమనగలడు రాఘవరావు: పిల్లవాడి భవిష్యత్తు తండ్రిదగ్గర ఉజ్వలంగా ఉంటుంది. వాడు చదివిన చదువు సాధిక మవుతుంది. తనూ అన్నపూర్ణా కల్ల క్రిందులుగా తపస్సుచేసినా పిల్లవాడికి ఆ అవకాశాలు కల్పించగలరా:

కాని.....

కాని ఏముంటి? ఏం లేదు. దుఃఖం తప్ప ఏం లేదు. బాధ తప్ప ఏం లేదు.

“వాడిని కనలేదన్నంత మాత్రాన వాడికి నేను తల్లినికాకుండా బోయానా?” అంటూ ఏడించింది అన్నపూర్ణ. అన్న పూర్ణ పైకి ఏడించింది. రాఘవరావు పైకి ఏదవలేదు అంతే లేదా.

మురళిబాబు వచ్చాడు. వాడని చూడ గానే మధికసాగరంలో ఉన్న అన్న పూర్ణ ముఖంలో, కళ్ళలో అమృత వించువు బద్ధవించాయి: నివేజమైన రాఘవరావు ముఖంలో చిన్న వెలుగు తొంగిచూచింది.

కాని.....

మురళి ముఖంలో ఎంతో మారంతుంచి తనకోసం వచ్చిన కన్నతండ్రిని చూసిన సంతోషం స్పష్టంగా కనబడింది. అది అన్నపూర్ణకి ముట్టలా గుచ్చుకుంది.

“అదేటమ్మా అట్లా అయిపోయావు?” అని అడిగాడు మురళి అన్నపూర్ణని చూస్తూనే. తను క్రికంసారి చూసిన ఈ తోమ్మిది నెలలలోనే హతాత్తుగా పదేళ్ళ వయస్సు పెరిగినట్లు కనబడుతోంది. రాఘవరావులో సహితం వార్ధక్యం కొట్టవచ్చినట్లు కనబడుతోంది.

వాళ్ళిద్దరిముందు ఇంకా ఏమై ఏళ్ళు కూడా విందని కన్నతండ్రి చాలా చిన్నవాడిలాగే దాదాపు యువకుడిలాగే అనిపించాడు.

సరస్వతమ్మగారు వచ్చారు ఆక్కడికి. ఆమెకి రాఘవరావు తెలియజేశాడు మురళి తండ్రి విషయం. మురళి వెళ్ళిపోతున్న విషయం. అందుకే ఆమె వచ్చింది.

మురళి ఎప్పటిలాగే తోట చూచి వస్తానంటూ ఊరునుంచి రాగానే బయల్దేరాడు. అయిదు నిమిషాలు తిరక్కుండా తిరిగి వచ్చేశాడు.

“అదేమిటి నాన్నా; మొక్కలేం లేవే; ఉన్న నాలుగూ కూడా ఎండిపోయాయి; క్రొత్తవి వెయ్యలేదేం; పాడి పళ్ళవు లేవీ!” అశ్చర్యంగా అడిగాడు.

“క్రొత్తమొక్కలు ఎందుకు నాన్నా; అవి కాపుకొస్తే చూసి కేరింత్తులు కొట్టే చిన్నారి మురళి ఏదీ; తన చిన్నిచేతులతో వొమాటాలు కోసి ఆమ్మకు తినిపించిన

యవ

మురళి ఉండడుగానాన్నా; ఇక మొక్కలు దేనికి; మొక్కలు ఎండిపోయాయి, మా జీవితాలే ఎండిపోతాయి నువ్వు లేకపోతే!” అన్నపూర్ణ మనస్సు చూగగా రోది పోయింది; ప్రయత్నమీద పైకిమాత్రం మామూలుగా ఉంది. అతి ప్రయాణమీద చిరునవ్వు తెచ్చుకుంది. కానీ ఆది నవ్వులా లేదు. ఈ ప్రయత్నం అంతా మురళికోసం; వెళ్ళేటప్పుడు వాడు తమను గురించి బాధపడకుండా ఉండటంకోసం; రాఘవరావు కోరికపై తాత్కాలికంగా కన్నీటికి అనకట్ట కట్టగలిగింది.

“ఏమో నాన్నా; అంత క్రద్ధ చెయ్యలేదీసారి తోటిగురించి. ఎన్నాళ్ళు చెయ్యగలం చెప్పు; వయసు అయిపోవడం లేదూ?” తేలిగ్గా నవ్వుచాచికి ప్రయత్నిస్తూ అన్నాడు రాఘవరావు.

“తోట బేరంపెట్టారు మురళీ; ఈ ఉద్యోగంలో చేరాక తోటలో పని చూద్దానికే కుదరటంలేదు మీ నాన్నగారికి” అంది సరస్వతమ్మగారు.

“ఉద్యోగం ఏమిటి?” అని అడిగాడు మురళి అశ్చర్యంగా.

“అదేమిటి; ఏడాదిగా కరణాలయంలో ఎకొంటు చూద్దానికి కుదిరారు మీ నాన్నగారు. నీకు తెలియదా?”

“విజమా; నాకు చెప్పలేదేం?” మురళి రాఘవరావుకేసి తిరిగాడు; ఆయన

ప్రక్కనే కూర్చుండి అన్నపూర్ణ.

ఎటో చూస్తూ వాళ్ళకేసి పరిశీలనగా చూశాడు మురళి.

మురళికి ఎవరూ ఏ సమాధానం చెప్పలేదు. చెప్పకుండానే ఎన్నో కర్ణ మయ్యాయి మురళికి. అప్పులు, కాకట్టు, డబ్బు అవసరాలు, వార్ధక్యం, నిస్సహాయత.... ఎన్నో!

"ఈ వయస్సులో.... ఇప్పుడు.... నువ్వు ఉద్యోగంలో చేరావా?" మురళి గొణుక్కుంటున్నట్లు అన్నాడు.

"నాకు కాలక్షేపం కావాలి కద నాన్నా! ఈ వయస్సులో శరీరకష్టం చెయ్యలేం కద! అందుకే...." అంటూ చెప్పబోయాడు రాఘవరావు.

మురళి వినిపించుకోలేదు.

"కోట బేరం పెట్టొద్దు నాన్నా! నేను మళ్ళీ నారు తెచ్చి వేయిస్తాను. మళ్ళీ కోట ఎప్పటిలాగే చేద్దాం. బ్యాంకిలో లోనుకి అప్లయి చేస్తాను" అన్నాడు మురళి. ఆకలి మాటల్లో తిరుగులేని నిర్ణయం ద్యవించింది. అన్నపూర్ణ ఉనికి

వచ్చే కన్నీరు అప్రకోలేకపోతోంది.

కష్టం ఎక్కువయినా, వంకోషం ఎక్కువయినా కన్నీరే వస్తుంది. ఆ కన్నీటిని అపలేకపోయాడు రాఘవరావు.

"లోన్ అక్కర్లేదు నాన్నా! నువ్వు పంపిన నీ స్వయంభండు డబ్బు వేరే దాదాను" అన్నాడు.

"అదేమిటి! నువ్వు వెళ్ళిపోవా..." అంటూ ఏదో పరస్పరమ్ముగారు అనబోయారు మురళిలో.

"ఉహూ! నే నెక్కడికీ వెళ్ళను. ఇక్కడే ఉంటాను" అశ్రుర్యంగా చూస్తున్న తన కన్నతండ్రికేసి తిరిగి అన్నాడు మురళి "మీరేం అనుకోరు కదూ?"

ఒక నిమిషం పట్టింది ఆయనకి తన అశ్రుర్యంనుంచి తేరుకోవడానికి. వచ్చి కొడుకును కౌగలించుకున్నాడు

"నీకు ఏం చెయ్యలేకపోయినా, కనీసం జన్మనిచ్చినందు కయినా గర్వ పడుతున్నాను నాయనా!"

